

31. 10. 23

16 148700
E. 60554.

DERDE

SAMENSPRAEK

TUSSCHEN DEN

PASTOOR VAN HET LANDE

EN

NIEKE ZYNE MEYD.

III.

~~~~~  
*Salus populi suprema lex.*

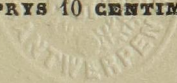
De heil des volks is de hoogste wet.  
~~~~~


ANTWERPEN,

TE KOOP BY JOS. VAN ISHOVEN, BOEKDRUKKER,
MARCKGRAVE-STRAET, N° 1462.

PRYS 10 CENTIMEN.

VOORWOORD.

Myne lieve vrienden ,

De papekens zouden willen dat gylie zoo stom als alhouten wierd, daerom zeggen zy aen u : gylie móógt niets lezen als het geén dat doór ons goedgekeurt is. Wel, het heylig Evangelie zegt in tegendeel : zoekt en gy zult vinden; maer om u eeuwig te verneuken, willen zy u beletten van te zoeken; laet ze klappen, laet ze zoetelen en blijft zoeken, daerom leggen wy voor uwe oogen de 5de samenspraek van Pastoor van het Lande en Mieke zyne meyd, want het is tyd dat gylie eens een weynig weét hoe het in de wereld gaet en dat gy niet blijft gelooven dat de zwarte kraeyen kapuynen zyn, want waerachtig, het zyn hazen die savoeyen mogen, en die u noch verdoemelyk spel zullen leveren als gylie te dom zyt om er niet eens, eenen stok in 't wiel te steken.

DERDE SAMENSpraEK

TUSSCHEN DEN PASTOOR VAN HET LANDE

EN MIEKE ZYNE MEYD.

MIEKE. — Wel heer Pastoor, den grooten dag nadert.

PASTOOR. — Ja den 8sten Juny dan krygen wy de tienden, het onderwys, de doode goederen voór de Universiteyt van Leuven, en korts daer na voor alle de kloosters, het geestelyk hof, de censure en zoo voorders, en dan zullen wy ze nypen.

MIEKE. — 'T is dan toch gelyk ik gezegd heb, de liberalen zyn; gebakken al hun lawyt is verdwenen gelyk eenen scheet in eene fles.

DEN PASTOOR. — God zy geloóft! en 't is niet meer als recht; die vluggen hebben ons al lang genoeg in de beenen geloopt, zonder hun waren wy lang boven Jan.

MIEKE. — Maer ik moet u toch eens iet vragen, is het waer, gelyk het my den baerdkrabber gezegd heeft, dat gylie in de Leuvenseche Universiteyt zoo vele vieze mannen hebt, is het waer dat er veel vreemd gespan onder is hy voorbeeld De Coux die heeft doen hooren dat door de reden : *salus populi suprema lex*, men in kort zich met de Constitutie wel zyn broek zoude konnen afveegen, is hy geen oude gazette schryven? werkte hy aen den *Avenir* niet?

DEN PASTOOR. — Juyst! zynen *Avenir* was van de potaten uyt onze schotel te komen halen en die voor de Belgekens hun bakhuys op te freeten. En door de reden : *salus populi suprema lex*, kwam hy van Parys naer Leuven.

MIEKE. — Den vermaerden *De Ram* was immers de gene die zoo hard schreeuwde; in zaek van onderwys, geheel de *vryheyd*, maer niets als de *vryheyd*.

DEN PASTOOR. — Juyst : IN ILLE TEMPORE, maer nu altyd door de wet : *salus populi suprema lex*, verstaet hy het anders, nu en is er geen onderwys meer mogelyk, als dat doór de geestelyke gegeven, en aen geestelyke BETAELD word, en altyd doór de wet *salus populi suprema lex*, zullen alle de wereldlyke onderwyzers het recht hebben van wandelen te gaen.

MIEKE. — Ja zoo is het altoos, het vogeltje begint te piepen eer het kan fluyten, maer als de zwarte mannen ons alles moeten leeren, dan zullen zy ons wel doen dansen, maer is het ook waer er dat eenen van de Leuvenseche snaken franc-maçon is? en eenen andere eenen italiaenschen Carbonaro?

DEN PASTOOR. — Om u de waerheyd te zeggen, 't is een mengelmoes, maer sedert dat de Belgen een vry volk zyn, zyn er vele, zeer vele plaetsen doór vreemdelingen bedient.

MIEKE. — Ik dacht dat dit maer in den hollandschen tyd gebeurt was.

DEN PASTOOR. — Ja, dan waren het Hollanders, nu zyn het Franschen, Duytschers, Polakken, Italiaenders en God weet wat andere landslieden. Wie zal u zeggen hoe vele Laplanders er onder zyn.

MIEKE. — Gylie hebt eenen aerdigen passer, ziet eens den Biskop van Gend die heeft aen alle zyne *schaepkens* gezegd: kiest *De Mazière* of de religie is ten gronde, kiest *De Mazière*, of daer is geen geluk voor Belgien meer, kiest *De Mazière*. of de zeven plagen van Egypten, zullen op u vallen, wel, men zegt dat *De Mazière* eenen franc-maçon is en toch zegde den Biskop van Gend: kiest *De Mazière* of, gylie zyt goddelooze. — Nu in Mechelen wilt den zoón van Perceval trouwen, men jaegt hem, van den altaer, want hy is een franc-maçon: och laet my trouwen, om als eenen goeden kristenen my van myne plichten te kwyten, och! laet my trouwen om myne kinderen in Gods gratie op te kweeken dat al zegde hy; geen houwelyk voor u, of gy moet meenedig worden, want gy zyt franc-maçon, en de francs-maçons zyn in den ban van de heylige kerk, zoo rampzaligen voor u geen huwelyk: zulk was het antwoord. — Maer hoe koómt het dat men te Gend eenen franc-maçon, eenen van de kerk verbannen, eenen rampzaligen voor verdediger van den papenwinkel moest kiezen? is het den Apostel van Gend of den Apostel van Mechelen die recht heeft?

DEN PASTOOR. — Zy hebben alle beyden recht, want Roomen kan niet dwalen.

MIEKE. — Zoo dan zal den keus van den 8sten gelukkig afloopen voor de jesuiten, de redemptoristen, de minimen, de capucinen, de predikheeren, de minnebroeders, de heeren van Tongerlo, Westerloo, Postel, de latrappen, de wit zusters, de zwart zusters, de grauwe zusters, de Therese nonnen, de ryke Cleëren, d'arme Cleëren, de beggijntjens, de kwezeljens en alle den Belgischen nyver.

DEN PASTOOR. — Wederom leggen wy het volk in de wieg, en de liberalen in de pan.

MIEKE. — Stillekens, stillekens, maer en maekt geene blaeskens. 'T is verdienden loon, want het is schroomelyk dat dit gespan zoo veel venyn tegen ons uytpouwt; naer de kiezing, zullen zy hunne kwaden smoel toe houden, en dan zult gy zien hoe zy met den steert tusschen hunne beenen in hun kot zullen kruypen, die luyssakkers!

DEN PASTOOR. — Ja zy zeggen van het geestelyke kwaed, en ziet hoe dat het geestelyke zich goed gedraegt in Vrankryk; ziet den deugdzamen Biskop van Lyon, heer kardinael *De Bonald*, die zoo verwondert was als hy in een vrouwe klooster het middagmael ging gebruyken, en als hy op zyne plaets een goude tafel servies vond: wat is dat zegde hy aen de overste, gylie die belofte van armoede deéd, waer voor zoo eene ydele pracht? verkoopt dit hier onnoodig goud, en geeft er de waerde van aen den armen.

MIEKE. — Nu ziet onzen kardinael, hy gaf u een snuyfken in eene doos van goud, met diamanten vercierd, van de waarde van 40,000 fr.

DEN PASTOOR. — Den armen man!

MIEKE. — Aen zynen vinger draegt hy eenen ring weêrd 40,000. fr.

DEN PASTOOR. — Den armen man!

MIEKE. — Aen zynen hek heeft hy een kruys en keting weêrd 30,000 fr.

DEN PASTOOR. — Den armen man!

MIEKEN. — Hy draegt een stoel in goude perlen en syne steenen, weêrd 30,000 fr.

DEN PASTOOR. — Den armen man!

MIEKE. Hy ryd zacht en prachtig in eenen schoonen wagen met 4 peerden bespannen.

DEN PASTOOR. — Den armen man!

MIEKE. — Hy woont in een prachtig paleys.

DEN PASTOOR. — Den armen man!

MIEKE. Vele knechten in prachtige livry dienen hem.

DEN PASTOOR. — Den armen man!

MIEKE. — Hy slaapt in een pracht-bed, hy ligt zacht onder warmen dons, en in zyne zoete droomen ziet hy het geluk van zyn kristelyk Belgenland.

DEN PASTOOR. — Den armen man!

MIEKE. — Hy heeft eenen goeden kok, en eenen goeden kelder.

DEN PASTOOR. — Och den armen man! ja Mieke, ja, in VRANKRYK, daer doet het geestelyk al wat mogelyk is voor het best van het volk. Hebt gy niet gelezen wat den biskop van Nancy ter gelegendheid van den doop van tweestoombooten geschikt om te varen tusschen Metz en Nancy, heeft gezegd?

MIEKE. — Ja, ja, maer ik heb ook gelezen wat dat de onze over de kiezing hebben gezegd: zy zyn alle werkzaam.

DEN PASTOOR. — *Autres temps, autres mœurs*, zegt den franschman, by ons is den vogel in het kot, en by hun is hy hun ontvlogen.

MIEKE. — Maer zegt my eens hoe koómt het dat gy de liberalen zoo laet schryven, zyt gy zoo dom om ze niet met eenen fynen kam te kunnen kemmen.

DEN PASTOOR. — Och sukkel, wy staen onder eenen kaporael, en een der groote maetregelen besloten in de Hoop^(*) en die wy met recht gebruyken om tot ons doel te geraken, is van geen enkel woord te reppelen, 'tis van te zwygen wat wy in 't zin hebben, van niets te schryven of te laten drukken; de INQUISITIE die HEYLIGE en zoo ongelukkig afgezette INQUISITIE, DIE VRONG HET HUN ALTYT IN 'T GENIPT.

MIEKE. — Toch koómt er hier en daer wat in 't licht.

DEN PASTOOR. — Dat zyn prullen die geschreven zyn doór

(*) De Hoóp van ze te vernieuken.

sukkeleren die het geheim van den winkel niet kennen. die brasselen daer maer al op toe, een van die troeteleren die schreef in het fransch (het geén hy waerachtig niet al te goed verstaet, en noch minder goed schryft.) *Un mot en réponse à la question : que voulons nous et que veulent-ils;* zulke schriften doen ons meer kwaed als goed; want zy doen ons uyt lachen, zy doen zeggen dat wy maer stommerikken zyn. Noch eenen grooteren kwakzalver kwam met een woórd *over de heden daegsche kleyne schriften* voór de pinnen.

MIEKEN. — Maer wat is dat over Rogier en noch een ander waer in van eenen vetten advocaet en eene zekere mé-dalie gesproken is?

DEN PASTOOR. — Dat zyn wy die hun dat vringen en 't en is niet gepist.

MIEKE. — Maer wat kwaed heeft doch Rogier aen de Religie gedaen?

DEN PASTOOR. — Wat flauwen savé! wel geen hoogenaemd. Wel verre van daer, hy heeft ons veel goed gedaen, zonder hem en Lebeau had ons het prinsken van Oranje misschien schroomelyk van de pan gegeven, maer de nobeltjens en zien hem niet geérne, en gy kent het fransch spreekwoórd : *passsez moi la séné, je vous passerai la rhubarbe*, en daer voór moet Rogier weg, want voór hem is de koek op.

MIEKE. — Dat is aerdig, maer toch vind ik dat gylie ook moest schryven.

DEN PASTOOR. — Als het tyd zal zyn, dan zetten wy liet signoórken Schollaert voór uyt; dat is eenen die wat kent.

MIEKE. — Is dat dien vieses daer het Leuvens bladje van zegde dat hy het goed oordeel noch van den heyligen Geest verwacht, dat hy zynen franchen spraekkunst wel kende, maer dat hy de goede reden kunst nooyt by de dompers zal krygen.

DEN PASTOOR. — In afwagting dat wy Schollaert klokken doen luyden, is er hy kapiteynje Linthout te Leuven uyt gekomen : *Eenige woórdén van eenen waren Belg*, maer den waren Belg is eenen *waren jesuit*, eenen snaek die hem sedert 1850 wel gemest heeft, die wilt aen de Belgen wys maken dat zy sins tien jaren in het land van belofte leven en volgens *Escobards schoól* maekt hy van zwart wit. Neén sedert PANGLOS, van den vermaerden Voltaire zyn er zulke spot reden niet meer gedrukt; het doel van al dien mis-rabelen brimbram is : *kíest katholyke knikkebollen* of wy zyn *naer de knoppen*, en als wy naer de knoppen zyn, is België ook *naer de knoppen*, want wy zeggen gelyk Lodewyk XIV : *Belgiën zyn wy* en het volk is maer vuyligheyd!! Zy moeten toch de Belgekens voór schroomelyke sukkelaerkens aen zien om te denken dat zy zulke savé voór cômptante speciën aennemen zullen. Zy moesten waerlyk zwygen tot dat ons Schollaertje begint, want de andere zyn maer koekkappers. Het jesuitje van Leuven heeft zyn boekske met den patriotschen leeuw verciert, en in dat

boekse legt hy het al met zoo vele rechveêrdigheyd uyt als zy het in de Katolieke Universiteyt uyt leggen, ook daer zult gy bollen zien uyt komen.

MIEKEN. — Ja gelyk Nanteuil zegde : kl.....zyn ook bollen.

DEN PASTOOR. — Foey ! foey Mieke ! gy raest er maer op toe, gy raest gelyk eene oude kwakkelkont.

MIEKE. — Maer zy hebben toch overal tegen die vervloekte boekskens gesproken.

DEN PASTOOR. — Niets meer als recht, want zy zouden cyndigen met hunne prullen, van vele kalanten uyt onzen winkel te truggelen.

MIEKE. — Ja, gylie zyt er toch wat de schuld van met uwe schoone uytvinding van de vlaemsche tael weder op de lappen te brengen : Moetje was dood, zoo dood als eenen pier, en gy haelt ze uyt haer graf, en nu levert zy u spel, want zoo lang als zy in het fransch lulden, deden zy ons geen kwaed, niemand verstond hun, *en niet en kent, niet en deerd*, zegt men.

DEN PASTOOR. — Ja, men kan alles niet voor zien,

MIEKE. — 'T is waer, het ontsnapt ons somwylen, zonder men het weten !

DEN PASTOOR. — By Sus den bakker, haelt gy geen brood meer. By Loó de strykster, laet gy niet meer stryken, of mutzen oppinnen, by Kaet de naeytster laet gy niet meer naeyen, by Koben koopt gy geen koffy of kruidenieren meer.

MIEKE. — En waerom dat ?

DEN PASTOOR. — Om dat zy boekskens gelezen en uytgestrooyd hebben.

MIEKE. — Maer die menschen hebben kinderen, en als zy het brood niet meer en winnen, dan kunnen zy hunne arme kinderen niet meer op brengen, en kunnen hunnekinderen daer aen doen dat de ouders boekskens gelezen hebben ?

DEN PASTOOR. — Zyn Adams kinderen niet gestraft om dat Eva in den appel gebeten heeft ?

MIEKE. — Ja, had den heer niet dan peêreboomen in het hemels paradys geplant, dan zou dit vuyl wyf hare klauwen van den appel gehouden hebben.

DEN PASTOOR. — Ja had matant dans was zy myn Onkel, gy zyt eene Traetelkont.

MIEKE. — Weés niet boos, mynheer Pastoor, maer schryven dan toch die viese snaken tegen onze religie ?

DEN PASTOOR. — Daer zeggen zy geen woord van, zy schryven van het Evangelie niets. Maer zy schryven TEGEN ONZEN ZAK, en dat is veel erger, tien mael erger, honderd, duyzendmael, millioen mael erger, gelyk den franschen predikant zegt.

MIEKE. — Maer dat gylie met hun zaken niet bemoeyde, dat gylie, gelyk zy zeggen, u met uwe altaeren bezig houde, en dat gylie niet wilde borger van Roomen en borger van Belgien te gelyk zyn, was dat niet beter ? My dunkt dat zy

dan hier, gelyk het in Vrankryk gebeurt, in vrede en in vriendschap met ulieden zouden leven, want zy beminnen den Godsdienst zoo veel als wy. Voor 1830, als den heyligen Karel X op den troon zat, dan wilde het geestelyk onder *jesuitjens directie* met de nobeltjens vereenigt weder meester spelen; maer dan verscheén de July zon, en de jesuiten gedachten waren opgescheept. Dit volk, dit edelmoe-dig volk dat mengelyk bloedzuypers uyt schildert, was baes, het liet Gods kerken en priesters in vrede, en de religie bleeffloren, zy hadden op wankelachtige beenengestaen en zy kwamen weder op vaste voeten, en nooyt sedert honderde jaren wierd den geestelyken staet zoo hoog geacht. My dunkt in myn hot verstant dat dit is om dat in Vrankryk de geestelyken zich niet met de tydelyke regering meer bemoeien en zich stiptelyk aen Gods gebod houden : *Uw ryk is van deze wereld niet*. Als daer nu een kiezing is dan ziet men tot SCHANDE DER RELIGIE DEN PASTOOR daer niet na toe gaen met zyne parochiaenen gelyk eenen herder met zyne schapen, of den vogelaer met zyne meesen.

DEN PASTOOR. — Onder ons gezegd en gebleven, my dunkt dat gy wel wat gelyk hebt, maer wat willen wy er aen doen wy staen onder eenen koporael : gelyk hy fluyt moeten wy springen.

MIEKE. — Wel wat zyn nu onze kandidaten.

DEN PASTOOR. — Die daer wy alle onze hoóp opgevestigd hebben, die daer de Jesuiten, de Redemptoristen, de Kapucienien, de Predikheeren, de Minnebroeders, de Desealters, de heeren Tongerlo, Westerloo, Postel, de Latrappen, de Witzusters, de Zwartsusters, de Grauwzusters, de Theresianonnen, de Ryke-Cleëren, d'Arme-Cleëren, de Begyntjens, de Kwezeltjens, en alle DEN BELGISSCHEN NYVER WENSCHEN : den NOBELEN baron Osy, den NOBELEN en welsprekenden Ullens, den NOBELEN Cogels, den bank directeur en toekomstende Kont Smits.

MIEKE. — Die alle zyn wy wel bekend, het zyn vermaerde mannen, ik wensch hun den hemel, en wie zyn de kandidaten van den koophandel, de fabricanten, de suikerbakkers, de borgers, en alle welspeyzende landslieden die hun doór den Pastoor niet hebben laten omklappen.

DEN PASTOOR. — ROGIER, den ouden gouverneur, Loos, eenen verstandigen advocaet en ryken burger, VEYDT eenen verstandigen burger, De Kock eenen goeden koopman en verstandigen en braven burger, ALLE REGTE KRISTENE MENSCHEN.

MIEKE. — Wel dan hebben zy hun doch laten beklappen, en zy hebben de nobeltjens en de troetelers er uyt gelapt : op die manier kon het land noch wel eens uyt den krot geraken, maer dan zyt gylie als politike afgezongen,

AMEN.

want : **SALUS POPULI SUPREMA LEX.**